JAARGANG 86 | NR. 6 | JUNI 2026

MANkracht

BIJBELSTUDIE VOOR VERENIGING EN KRING



ABBA VADER - BIJBELSTUDIE OT (3)

Vader der wezen

INTERVIEW

Omgaan met verlies van kinderen

ABBA VADER - BIJBELSTUDIE NT (3)

De Vader aanbidden

UITGAVE VAN DE HERVORMDE MANNENBOND OP G.G.

issn 0167 - 3564
MANkracht
(zoals verwoord in Jesaja 40:30-31)
verschijnt
10x per jaar.

HOOFDBESTUUR

1e voorzitter
ds. H.J.T. Lubbers
T: 033 2861207
E: lubbers@hervormdemannenbond.nl

2e voorzitter
ds. A. Snoek
T: 0511 855071
E: snoek@hervormdemannenbond.nl

1e secretaris
dhr. W.J.J. Appeldoorn (tevens postadres)
Windmolen 19, 2986 TH Ridderkerk.
T: 06 25100939
E: appeldoorn@hervormdemannenbond.nl

2e secretaris
ds. A. van Zetten
T: 06 52028578
E: vanzetten@hervormdemannenbond.nl

1e penningmeester
dhr. A. Kreijkes
T: 0548 789801
E: kreijkes@hervormdemannenbond.nl

2e penningmeester
dhr. T. Vlot
T: 0184 692469
E: vlot@hervormdemannenbond.nl

Lid
ds. E. de Mots
T: 06 14462283
E: demots@hervormdemannenbond.nl

Lid
ds. J.M. Molenaar
T: 079 3163712
E: molenaar@hervormdemannenbond.nl

Lid
ds. C.H. Bijl
T: 071 3626916
E: bijl@hervormdemannenbond.nl

REDACTIE MANKRACHT
ds. J.M. Molenaar
ds. E. de Mots
dhr. G. van Tol (kopij)
dhr. L.H. de Kluijver (vormgeving)
E: l.h.dekluijver@gmail.com (advertenties)

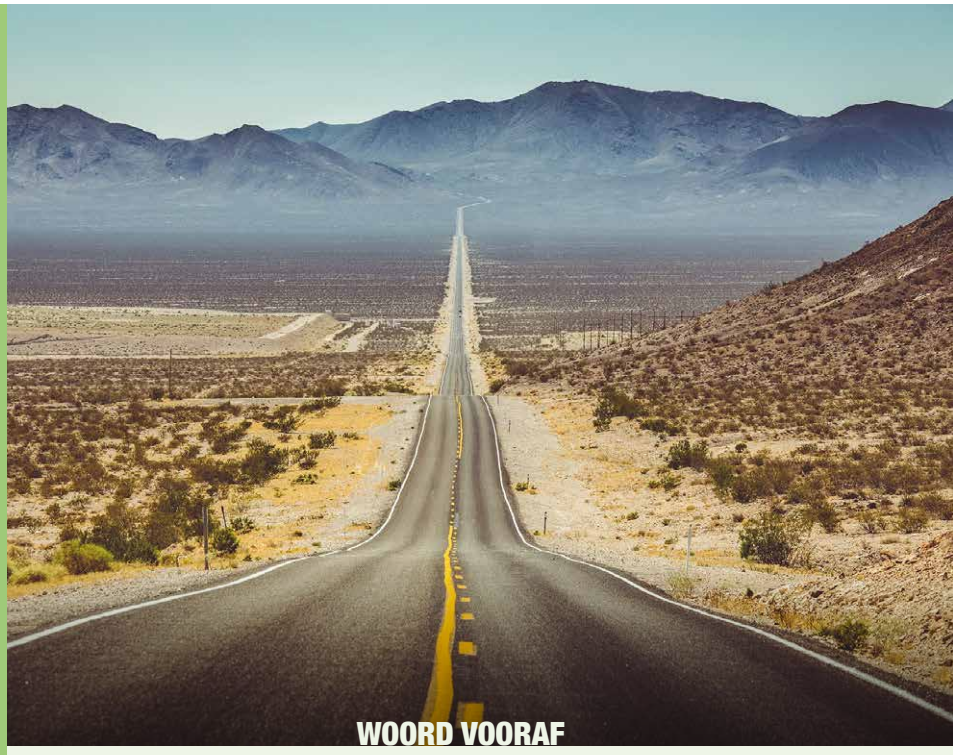
BESTUURSWIJZIGINGEN & MUTATIES
E: info@hervormdemannenbond.nl

OVERLIJDENSBERICHTEN
E: demots@hervormdemannenbond.nl
(o.v.v. MANkracht)

ABONNEMENT OP MANKRACHT?
Leden krijgen het blad gratis. Ben je geen lid maar wil je MANkracht ook ontvangen?
E: info@hervormdemannenbond.nl
T: 06 25100939

Het lidmaatschap van de Hervormde Mannenbond kost € 19,– per jaar.
IBAN: NL08 RABO 0377 8715 59
t.n.v. Herv. Mannenbond op G.G.

Abonnementen lopen per kalenderjaar. Opzeggen moet vóór 1 december via
E: info@hervormdemannenbond.nl



WOORD VOORAF

‘Kom, reisgenoten, ’t hoofd omhoog!’

Ons jaarthema ‘Abba Vader’ raakt ook aan pijn en verdriet. Dat merken we in dit nummer van MANkracht. Zowel in de Bijbelstudie vanuit het OT als in de column op pagina 18 gaat het over het wegvallen van een (aardse) vader. En in het interview proeven we (groot)vadertranen vanwege het verlies van kinderen.

Door: ds. H.J.T. Lubbers, Woudenberg

Het is goed dat op onze vereniging of kring ook plaats is voor de gebrokenheid van het leven. Volgens Handelingen 2:42 is niet alleen ‘volharden in de leer van de apostelen’ een wezenstrek van de gemeente. Ook ‘volharden in de gemeenschap’ is dat. De gemeente is geen zandbak met losse korrels, maar eerder als een barbecue waarin de kolen alleen blijven branden wanneer ze dicht tegen elkaar aanliggen.

Wat die Bijbelse ‘gemeenschap’ ten diepste is, komt prachtig naar voren in Handelingen 4:32: ‘En de menigte van hen die geloofden, was een van hart en een van ziel.’ Eén Meester, één blikrichting… In Hem is onze hoop gefundeerd – en die hoop moet al ons leed verzachten. Ook dát schittert volop en heerlijk door de artikelen heen. ‘Kom, reisgenoten, ’t hoofd omhoog!’ ■

WOORDEN UIT HET VERLEDEN

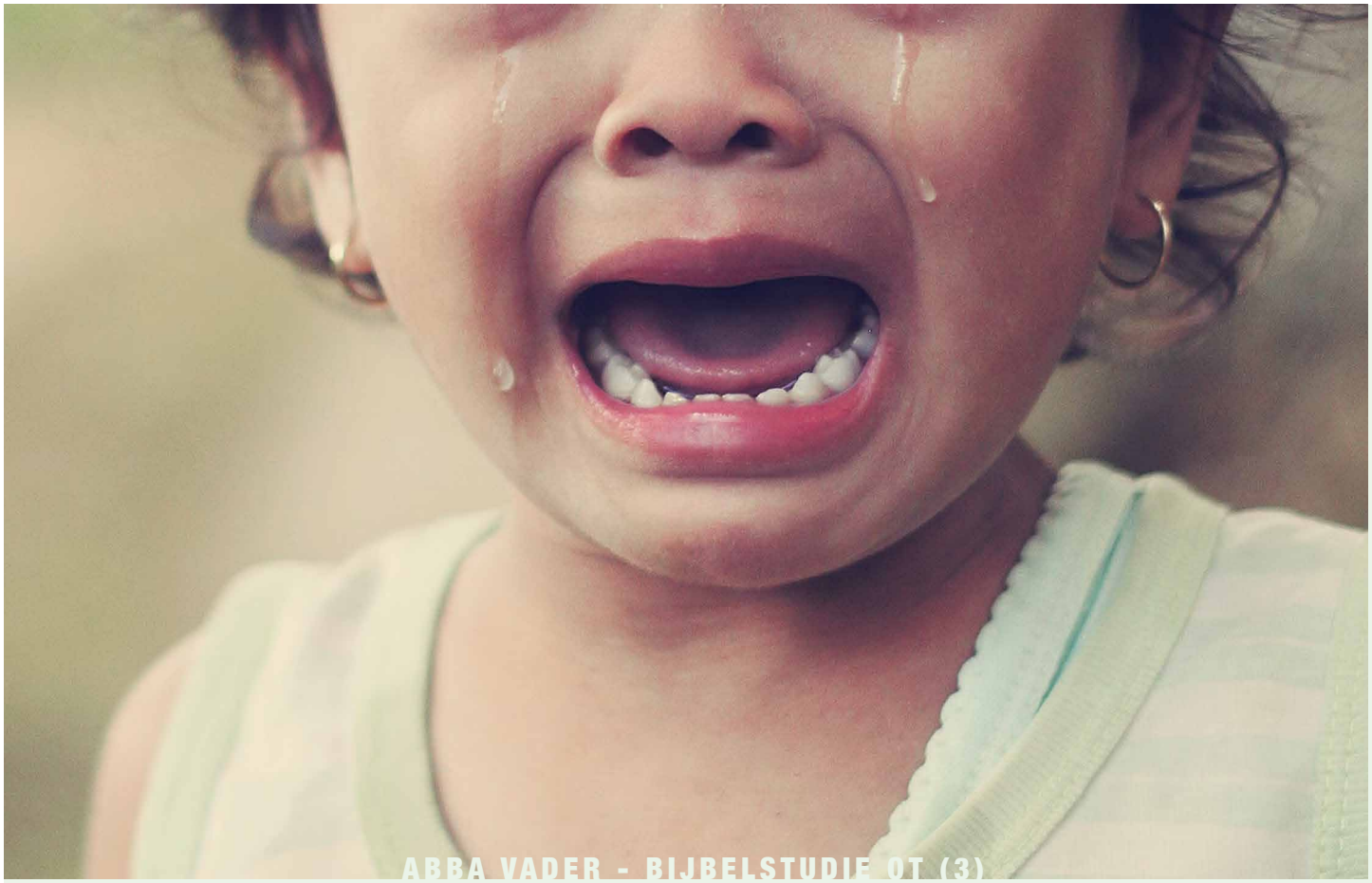
‘Onze Vader, Die in de hemelen zijt’

Maarten Luther (1483-1546)
Bij: Mattheüs 6: 9b | Bron: “Een toevlucht voor de Zijnen’, Den Hertog 1999

Hoewel ik voel en ervaar dat ik jammer genoeg niet met heel mijn hart ‘Onze Vader’ kan zeggen, net zomin als enig mens op aarde dat echt kan (anders waren wij reeds volkomen zalig), zal ik het toch steeds proberen. Als heb ik niet genoeg geloof, ik wil niet ontkennen het te bezitten. Al kan ik het spel niet volgens de regels spelen – een tegenspeler hoop ik niet te worden. Dat zou betekenen dat ik Hem zelfs tot een duivel zou maken.

Daarom zal ik iedere dag bezig zijn het te leren spellen, tot ik, zo goed en zo kwaad als het gaat, dit ‘Onze Vader’ en deze preek van Christus kan nazeggen. God geve, dat ik, hoe dan ook, al is het stamelend, stotterend of hakkelend, zover kom. ■





ABBA VADER - BIJBELSTUDIE OT (3)

Vader der wezen

Psalm 68:1-24

Door: ds. A. Snoek, Driesum

De zondag tussen Hemelvaart en Pinksteren wordt de weeszondag genoemd. De discipelen moeten verder zonder de Heere Jezus. Zij worden door de Heiland niet als wezen achtergelaten, want zij zullen geleid worden door de Heilige Geest. Deze komt in hen wonen. Wezen hebben zorg nodig. Een apart thema in onze huidige wereld en niet minder in de Bijbel. God vraagt er steeds aandacht voor.

HIJ OVERLAADT ONS

Psalm 68 is een van de meest gezongen en geciteerde psalmen. Vooral het tiende vers waarin de Heere gedankt wordt. Hij is de God van volkomen verlossing, Die zelfs bij het naderen van de dood volkomen uitkomst kan geven. Mogelijk dichtte David de woorden naar aanleiding van een overwinning (2 Samuel 12:26-31). Ook wordt gedacht aan het opbrengen van de ark naar Jeruzalem (2 Samuel 6). Daar zal de woonplaats van de Heere zijn onder Zijn volk. Breed wordt de overwinning, de macht, de zegen en hulp van de Heere bezongen. Er zijn geen grenzen aan Zijn majesteit en regering. Daarin mag iedereen op gelijke wijze delen. De zegeningen betref-

fen het hele volk. In de kernverzen van de lof op God (vs. 20-21) komt drie keer het woord 'ons' voor. Die God is óns allen een God van volkomen zaligheid. Vader slaat niemand van Zijn gezin over. Allen hebben Zijn liefde, genade, hulp en raad nodig. Dat belijden en geloven we wanneer samen het Onze Vader wordt gebeden.

DELEN MET ALLEN

Wie God de Vader is, wil ook vertaald worden in het leven van Zijn volk. Zijn zegeningen gelden de koning en ál zijn onderdanen. God heeft de zaligheid van het hele volk en zelfs de hele wereld op het oog. (Vgl. Mattheüs 1:21, 1 Timotheüs 2:4-5 en 1 Johannes 2:2).

Dat was helaas niet altijd de praktijk. Er werden regelmatig verschillende groepen in de maatschappij overgeslagen. Juist in tijden van economische voorspoed liet de Heere Zijn profeten dit probleem aanwijzen. Denken jullie eraan goed te zorgen voor de weduwen, de vreemdelingen en de wezen. (Vgl. Jesaja 1:17,23; Jeremia 7:6-7; Ezechiël 22:7; Zacharia 7:10; Maleachi 3:5). Het hebben van afgoden is even erg als het zondigen tegen deze mensen die ook beelddragers zijn van God.

De behoeftigen daarentegen mochten niet aan hun lot overgelaten worden, maar dienden in hun levensonderhoud te worden voorzien en een dak boven hun hoofd te hebben. Zij zijn net als uw zonen en dochters in uw midden (Deuteronomium 16:11). Vooral wezen hebben materiële en emotionele steun nodig. Bedelaars konden er eigenlijk in Israël niet zijn. In deze psalm is de Heere de Vader van de wezen.

ONTFERMING

Denk een ogenblik na over wat wees zijn is en inhoudt. Probeer je in hen te verplaatsen hoe zij zonder vader en moeder in deze wereld staan. In onze tijd is erg veel ruimte gekomen om over je innerlijk te spreken. Hoe heb je dit of dat beleefd? Wat ging er in je om? Vooral ouderen vertellen hun verhaal uit een tijd dat je als weeskind in een tehuis, bij familie of in een vreemd gezin werd opgevangen. Je moest maar meedoen. Je emoties en tranen waren voor je slaapkamer en het kussen. Waar was je werkelijk thuis?!

BETEKENIS

Het Hebreeuwse woord betekent een vaderloze of wees. Een wees kon niet meer rekenen op bescherming en opvoeding van de eigen vader. Samen met de weduwe en de vreemdeling behoort de wees tot de zwakke en hulpeloze groep in de maatschappij. Zij zijn het beeld van kwetsbaarheid en konden op de een of andere manier verwond en misbruikt worden (Job 6:27).

» God is de stem van de wees «

GEBODEN

De wees ontvangt van God alle hulp en bescherming. Als hun Vader (Abba) in de hemel gebiedt Hij Zijn volk hen in alles te ondersteunen en te helpen. God is de stem van de wees. Hij is een Vader van de wezen en werpt Zich op als hun Helper (Psalm 10:14). Op Zijn steun kunnen zij beslist rekenen. Hij bewaakt hun leven en houdt hen staande

(Psalm 146:9). Een wees vindt bij de Heere ontferming (Hosea 14:4). Het behoort tot de zuivere en onbevlekte godsdienst voor God en de Vader oog te hebben voor de wees en die in zijn verdrukking te bezoeken (Jakobus 1:27).

Verschillende verordeningen in de wetten zijn speciaal op deze groep betrokken. Zij mochten in geen geval worden beledigd. God zal zeker hun geroep verhoren. Hij zal de belediger tot wees en weduwe maken (Exodus 22:22-24; ook Psalm 109:9-10).

De nalezing van de oogst was onder andere voor de wees (Deuteronomium 24:19-21). Eens in de drie jaar waren de tienden niet alleen bestemd voor de Levieten, maar ook voor de wees. Opdat ook zij in de poorten van Israël zouden eten en verzadigd worden (Deuteronomium 26:12-14). Ook dient hij een eerlijke rechtspraak te hebben (Deuteronomium 24:17 en Job 24:3).

Het volk moet daarbij in gedachten brengen ooit slaaf in Egypte te zijn geweest.

DISCIPELEN

Vlak voor Zijn lijden en sterven vertelt de Heiland Zijn discipelen dat Hij ze gaat verlaten (Johannes 14:15-20). Hij gaat terug naar de Vader. Maar 'Ik zal jullie niet als wezen achterlaten'. Daarmee schetst Jezus een beeld van de discipelen van alle tijden en plaatsen. Hun positie is teer en kwetsbaar als die van de wezen. Vervolging en haat zal hun deel zijn. Zij worden geacht als slachtschapen van Christus. Zij zijn in de wereld en zullen bewaard worden (Johannes 17:15).

Jezus belooft bij de discipelen te zijn tot aan het einde van de wereld. Een geweldige troost. In de zaak van hun persoonlijk leven en dat van de verbreiding van Gods Koninkrijk staan zij er nooit alleen voor. En de werkelijke vervulling van de belofte staat nog uit. Ik kom naar u toe!
De Heilige Geest komt in discipelen wonen. Hoewel zij gasten en vreemdelingen op de aarde zijn, komen ze niets tekort. De Geest zal alles uit Jezus nemen en hen verkondigen. Hij bidt voor hen en getuigt met hun geest dat zij kinderen van God zijn. Hij leert hen zelfs Abba, Vader roepen. Hij vertroost hen op bijzondere wijze. Hij doet zoals de juffrouw op school met het verdrietige kind op haar schoot. Het ontroostbare kind fluistert ze steeds in het oor: mama komt er zo aan! Samen roepen de Geest en de Bruid: Kom, Heere Jezus!

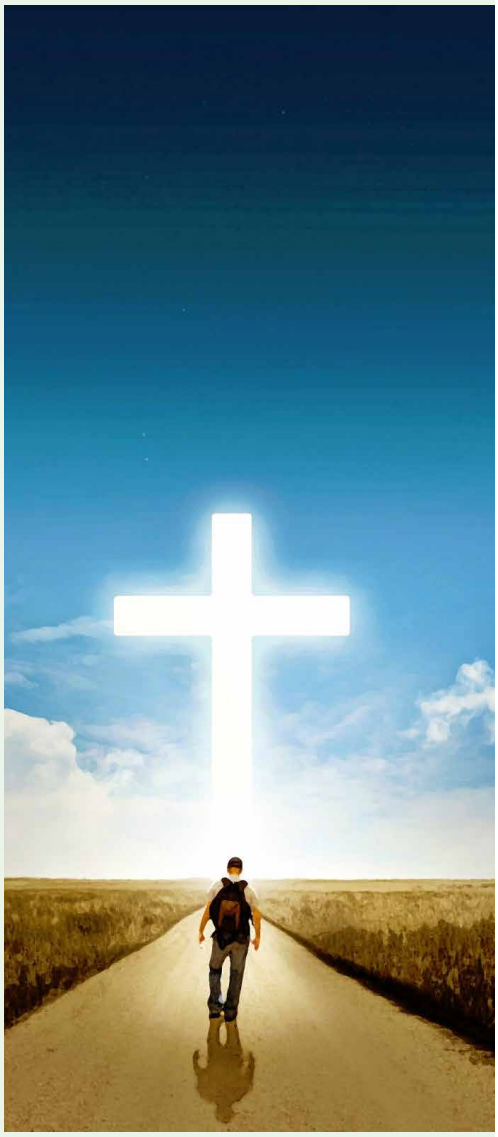
GEESTELIJKE LIJN

Mogelijk zijn je ouders in leven. Dat is een zegen. In de gemeente zijn er die al jong een van de ouders moeten missen of hebben deze niet meer. Op latere leeftijd is het sterven van je ouders of de laatste ouder het moment dat we het thuis gaan missen.

» Ik nimmermeer verlaten «

Echter, zijn we als mensen ten diepste ook geen weeskinderen? Wel van een bijzonder soort, namelijk dat we er zelf voor gekozen hebben. In het Paradijs keerden we in ongehoorzaamheid God de rug toe. Het wonderlijke en genadige is dat God als Vader nooit van Zijn heerlijke Naam afstand

» Op reis naar het Vaderhuis «



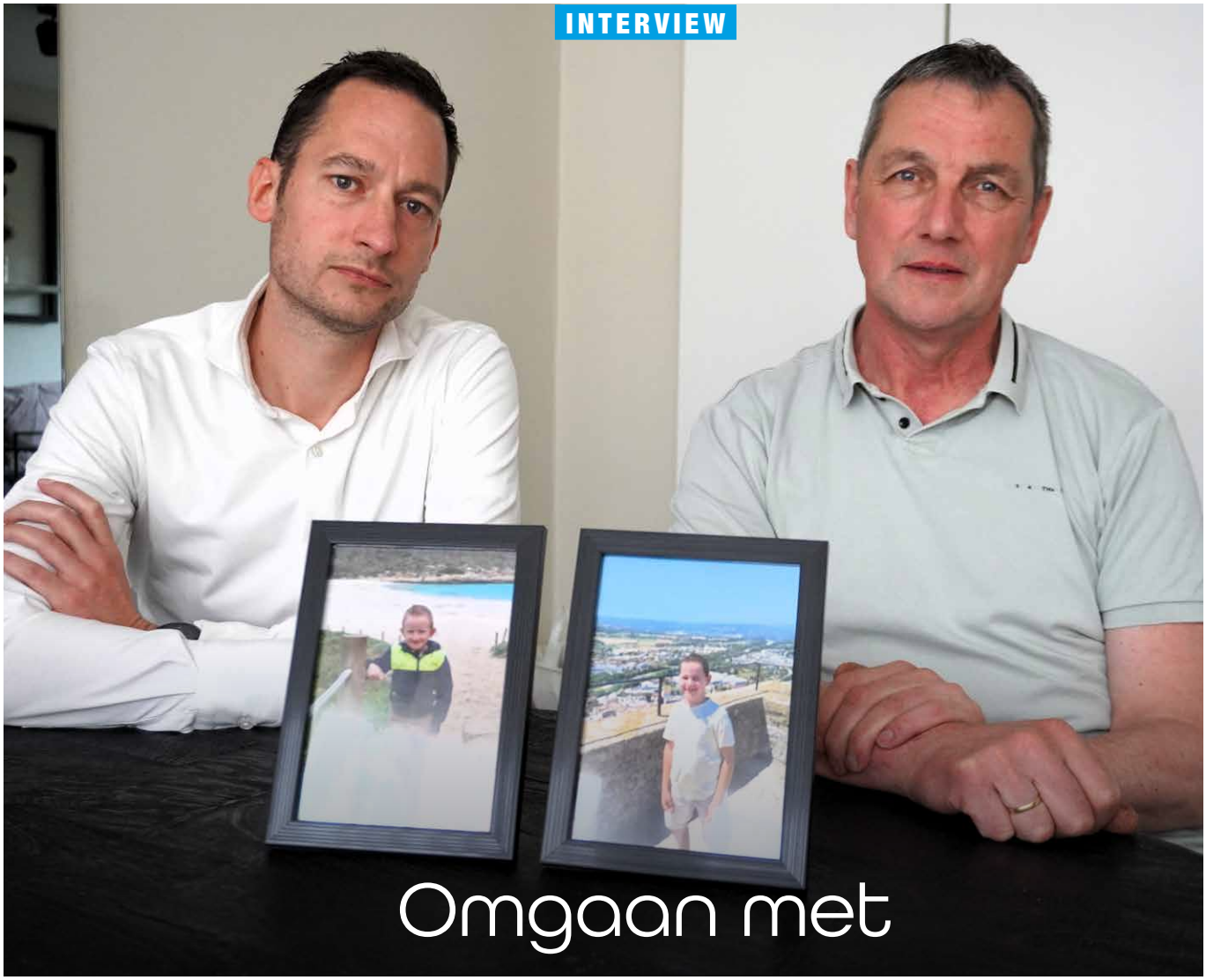
doet. Door de doop neemt Hij ons zelfs tot Zijn kinderen aan! Door geloof en genade hebben we een Thuis en zijn we op reis naar het Vaderhuis. Maak jij die reis ook?

GOLGOTHA

Wees zijn kent een verdrietige kant. Er is ook troost! In het formulier van het Heilig Avondmaal lees ik over het verlaten zijn van Jezus Christus door God Zijn Vader. Het is de geschiedenis van de drie uur durende duisternis. Daar klaagt Jezus: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Al de golven van Gods toorn over de zonde gingen over Zijn Zoon heen. Jezus heeft ondervonden dat er geen Thuis meer voor Hem was. Hij was tot zonde geworden. De deur in de hemel zat op slot. Dat zal helaas straks ook moeten gelden voor allen die niet geloofden in de Heere Jezus Christus. Maar wat een geweldige troost en uitzicht is er door deze gebeurtenis gekomen. Opdat ik nimmermeer verlaten zal worden. ■

VRAGEN

1. **1 Mogelijk ben je al op jonge leeftijd je moeder of vader verloren en soms allebei. Maar ook als je ouders op latere leeftijd je ontvallen je. Kun je daarover iets met elkaar delen en hoe word of werd je daarin door God vertroost?**
2. **Wat doe jij voor weeskinderen in binnen- of buitenland?**
3. **Hoe merk jij dat de Heere Zijn discipelen niet als wezen achterlaat?**
4. **De Heilige Geest leert Abba, Vader roepen. Kent u dat ook? Waarom wel of niet?**
5. **Paulus spreekt over het burgerschap in de hemel (Filippenzen 3:20). Ben je kind aan huis? Spreek er met elkaar over.**



Omgaan met verlies van kinderen

Door: Jan van Reenen, Veenendaal

WILT U IETS DELEN OVER DIT VERLIES?

Den Hartog: “Mijn vrouw en ik hebben twee kinderen gekregen: Sen en Léan. Sen is 10 jaar geworden en Léan 7. Ze hadden allebei het Shwachman-Diamond Syndroom (SDS), dat met name gekenmerkt wordt door beenmergfalen en een verminderde functie van de alvleesklier. De Heere had hen zo lief dat hij hen al jong bij Zich wilde hebben. Sen kreeg een stamceltransplantatie die niet gelukt is. Hij is op 8 oktober 2024 overleden. Léan stierf op 1 mei 2025 als gevolg van een bloedvergiftiging. Sen leefde in zijn jonge jaren al dicht bij de Heere en verlangde ernaar om bij Hem te zijn. Na het sterven van zijn broer werkte de Heere ook in het hart van Léan en mocht hij ook het verlangen kennen. Zo was sterven voor hem winst.

Ik ervaar veel verdriet door het gemis van de kinderen. Elke dag voel ik de pijn, vaak door kleine dingen. Maar mede daardoor zit ik niet meer zo vast aan de dingen van de wereld en ben ik meer op God gericht.”

Slingerland: “Ik vind het verlies van beide kleinkinderen verschrikkelijk. Op zondag gingen we met z’n drieën naar de zondagsschool waar ik zondagsschoolmeester mag zijn. Sen vroeg dan

altijd: “Opa, hebben we nog wat te babbelen?” Zo was de gang naar de zondagsschool al een feest met elkaar. Toen Sen overleed, gingen Léan en ik nog samen. Nu loop ik alleen en word ik er elke keer bij bepaald dat het ook voor mij wel eens een laatste keer kan zijn.”

WAT GEEFT STEUN EN TROOST?

Den Hartog: “Gods Woord geeft steun en troost. De wetenschap dat mijn kinderen bij de Heere zijn, maakt me dankbaar.”

Slingerland: “Toen het kritiek was met Sen was het hele dorp betrokken en leefden ze mee. In alle kerken was voorbede voor de jongen. Het is Gods genade dat Sander en Melaine na het zware verlies de Heere nooit iets hebben verweten en dat ze de kracht gekregen hebben tot nu toe.”

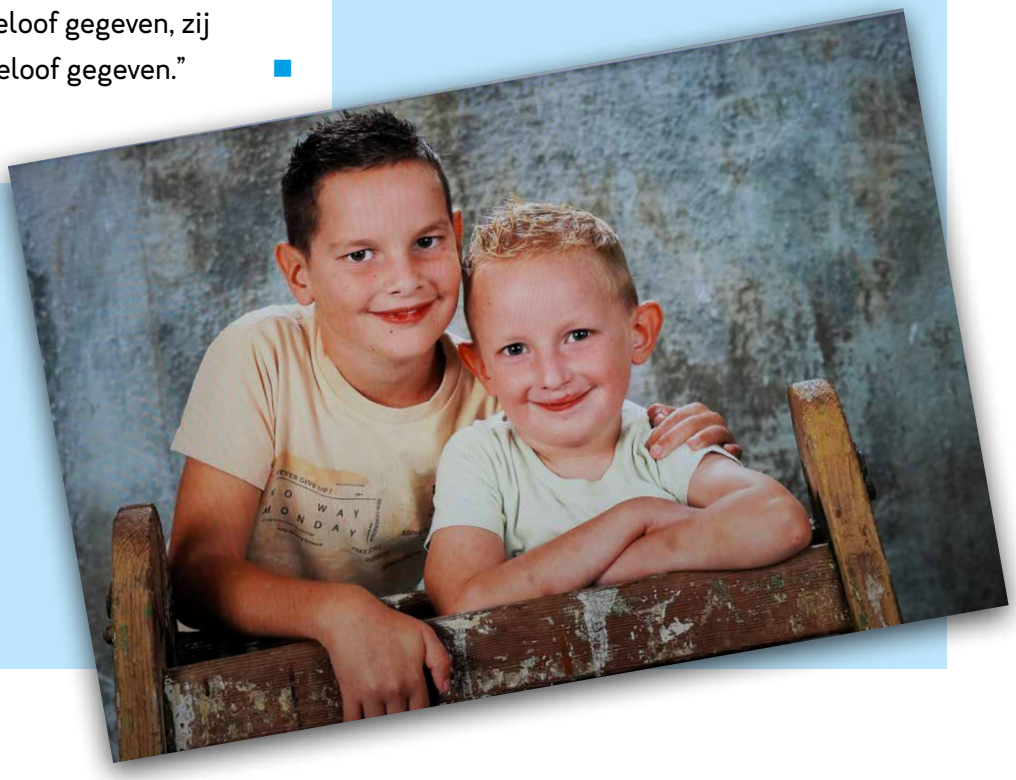
WAREN ER VRAGEN NAAR GOD?

Den Hartog: “Bij het verlies van Sen heb ik gebeden of het Gods weg mocht zijn. Bij Léan kwamen de waaromvragen naar God toe. Wij zijn te klein om Hem te kunnen begrijpen. Ik bid voortdurend dat de Heere me vasthoudt. Ik heb de jongens een geleerd geloof gegeven, zij hebben mij een geleefd geloof gegeven.” ■

Pim Slingerland en zijn schoonzoon Sander den Hartog spreken in twee openhartige interviews over vaderschap en verlies.

Pim Slingerland (1965) groeide op in Moordrecht, woont in Moerkapelle en is bloemenhandelaar van beroep. Hij trouwde met Arjanne Rooker. Het paar heeft zes kinderen en negen kleinkinderen waarvan er twee overleden zijn.

Sander den Hartog (1990) groeide op in Moerkapelle, waar hij nog steeds woont en is financieel adviseur basisonderwijs van beroep. Hij is getrouwd met Melaine Slingerland, een dochter van Pim en Arjanne Slingerland. Het paar heeft twee kinderen gehad die beiden overleden zijn.





ABBA VADER - BIJBELSTUDIE NT (3)

De Vader aanbidden

Johannes 4: 1-30

Door: ds. N.F.L. de Leeuw, Sirjansland

Wat is het doel van ons leven? Dat is een zogenaamde 'trage vraag'. Je hebt er niet zomaar een antwoord op. In de wereld worden er verschillende antwoorden gegeven: genieten is het hoogste doel. Dat is het al oude 'carpe diem', pluk de dag. Of: succesvol zijn. Een christen zoekt het antwoord op deze levensvraag in Gods Woord. Daaruit leren we dat het doel van het leven van de mens is om God groot te maken, Hem te verheerlijken. Ofwel: de Vader aanbidden.

In Johannes 4 treffen we de wonderlijke ontmoeting tussen de Heere Jezus en een Samaritaanse vrouw. De Heiland merkt de toenemende weerstand tegen Hem bij de leiders in Jeruzalem (vs. 1). Daarom trekt Hij Zich terug uit Judea en gaat weer naar het gebied waar Hij opgroeide, Galilea (vs. 3). En dan staat er zo opmerkelijk 'en Hij moest door Samaria gaan.' Waarom moest dat? Als je de topografie van Israël wat kent, zou je kunnen denken dat de Heere Jezus gewoon de kortste route neemt van zuid naar noord. Maar er is meer aan de hand. Het 'moest'. Het hier gebruikte woord kom je vaker in de evangeliën tegen. Vooral in de aankondigingen van het lijden van Jezus – zie bijvoorbeeld Lukas 9:22. En ook tegen de Emmaüsgangers klonk het: 'Moest de Christus dit niet lijden en zo in Zijn heerlijkheid ingaan?' Het is een goddelijk 'moeten'.

In de ontmoeting met de Samaritaanse vrouw zal van Godswege geopenbaard worden wat werkelijk vervulling geeft in het leven.

HET TREFPUNT

De ontmoeting vindt plaats op historische grond. De plaats Sichar komt overeen met het oudtestamentische Sichem. Daar kocht vader Jakob een stuk land om te wonen (Genesis 33:19). Later was dit aan Jozef ten erfdeel gegeven en werden zijn beenderen daar ook begraven (Jozua 24:32). Zoals gebruikelijk was, had Jakob een waterput bij zijn woonplaats laten graven, die er blijkbaar nog steeds was.

We zien in deze geschiedenis ook terloops iets van de menselijke natuur van de Heere Jezus. Hij was 'vermoeid van de reis.' Op het heetst van de dag – het zesde uur is twaalf uur in de middag – komt daar dan een vrouw de stad uit om water te putten. Er is niemand anders bij, wanneer de ontmoeting plaatsheeft. De discipelen zijn de stad in om voedsel te kopen (vs. 8). En daarnaast haalt geen mens het in zijn hoofd om op dit uur water te halen.

Het is mooi om te zien hoe de Heiland door een eenvoudige vraag contact legt (vs. 7). Hij had dorst en geen emmer om water te bemachtigen uit de put (vs. 11). Dat er heel wat meer te gebeuren staat, blijkt pas later. Nu is het voor de vrouw een verrassende vraag. Joden en Samaritanen gingen elkaar immers liever uit de weg. (vs. 9) Dat Jezus wel contact zoekt, roept de vraag op hoe wij omgaan met anders-gelovigen. Houden we liever afstand? Ontmoeten we hen liever niet? Of zoeken we een gelegenheid om hen over Jezus te vertellen?

» Dat Jezus wel contact zoekt, roept de vraag op hoe wij omgaan met anders-gelovigen «

JODEN EN SAMARITANEN

Vanuit Ezra 10 en Nehemia 13 weten we dat de herkomst van de Samaritanen te maken heeft met een vermenging van in Israël achtergebleven Joden met heidenen ten tijde van de ballingschap. Zie 2 Koningen 17:24-41. Via de Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus (levend van 37-ca. 100) is bekend dat deze Samaritanen ook een eigen vorm en plaats van het dienen van de HEERE hadden gecreëerd. Dit gebeurde doordat een broer van de hogepriester trouwde met een dochter van de invloedrijke heidense Sanballat (vgl. Nehemia 6). Deze priester werd verstoten uit de Joden, maar zijn schoonvader liet een tempel bouwen op de berg Gerizim. Vanaf toen was een diepe twist ontstaan over de vraag waar men God moest aanbidden. Daarnaar verwijst de vrouw in vers 20.

DORST NAAR GOD

In vers 10 stuurt de Heere Jezus het gesprek in de richting die Hij wil: Zichzelf bekendmaken en zo God openbaren aan de Samaritaanse vrouw. Met de woorden 'de gave van God' bedoelt Hij Zichzelf. Hij is de door God gegeven Zaligmaker (vgl. Romeinen 8:32). Daarop wijzen ook de woorden dat Hij 'levend water' kan geven. Dit is een aanduiding voor de levenwekkende kracht van de Heilige Geest, zie Johannes 7:37-39. De vrouw begrijpt niet direct wat Jezus bedoelt, ze denkt nog aan letterlijk water. Tegelijk wordt ze nieuwsgierig naar Wie die Joodse Man is (vs. 12).

In vers 13 en 14 maakt Jezus duidelijk dat Hij het niet over gewoon water en lichamelijke dorst heeft. Het gaat Hem om de onlesbare geestelijke dorst die de mens sinds de zondeval heeft. Een mens heeft een ingeschapen verlangen om te leven. Maar waarvoor eigenlijk? Gaat het om roem of eer behalen? Uit het leven halen wat erin zit? Volop genieten? Het lijkt erop dat de Samaritaanse vrouw zoiets heeft gezocht in haar leven. De Heere Jezus legt er onontkoombaar de vinger bij in vers 16. Mooi weer spelen kan bij Hem niet. Ze heeft veel mannen gehad en leeft nu samen met een man die de hare niet is. Maar het gaf geen vervulling aan haar hart.

> » Het aanbidden van de Vader is het hoogste doel in het leven van een mens «

Het is opmerkelijk dat er in onze tijd jonge mensen geïnteresseerd raken in het christelijk geloof en tot bekering komen. Regelmatig hoor je daarbij dat ze een leven hadden wat in materieel en lichamelijk opzicht niets te wensen overliet. Maar ze vonden geen vervulling van de leegte in hun hart. Totdat ze de Heere Jezus ontmoetten door Zijn Woord. Toen bleek dat ze dorst naar God hadden.

AANBIDDEN VAN GOD

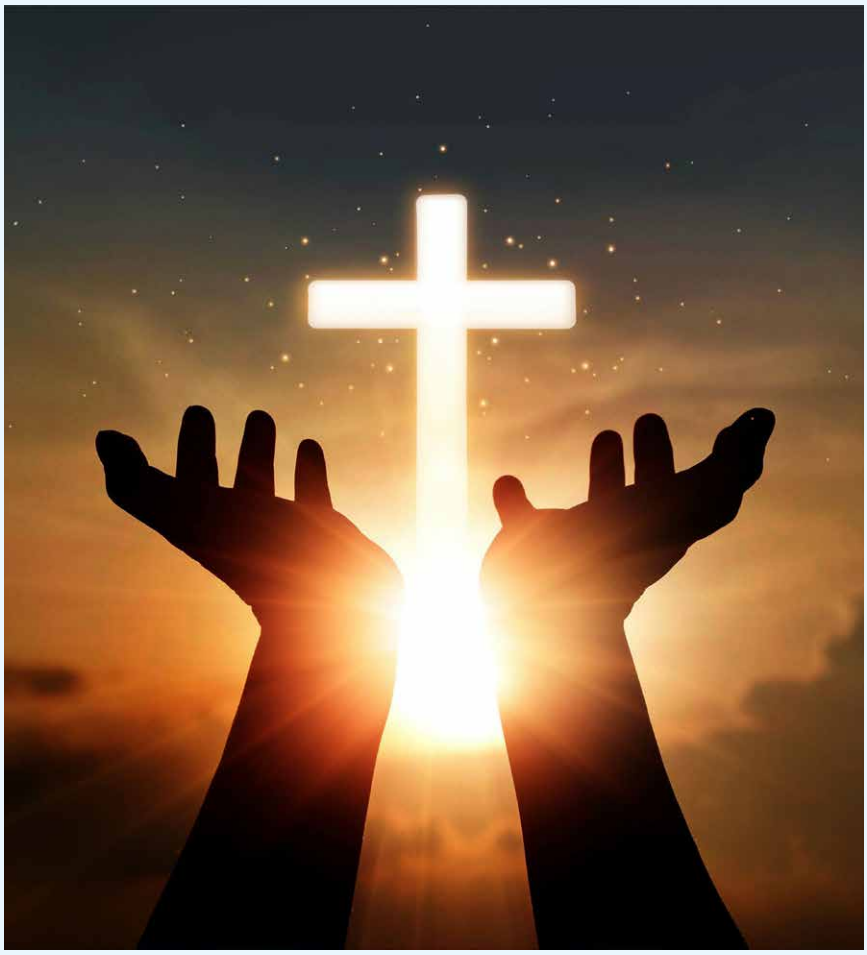
Nadat Jezus heeft laten merken dat Hij ook de verborgen kant van haar kent, begint de Samaritaanse vrouw over de plaats van aanbidden. Met dit aanbidden wordt de hele openbare godsdienstoefening bedoeld, zoals bij de tempel gebeurde. Opmerkelijk is dat ze het niet heeft over Wie er aanbeden moet worden. Terwijl dat nu precies is waar Jezus heen wil in dit gesprek. Omdat het aanbidden van God, de Vader, het hoogste doel is in het leven van een mens. Daarvoor is de mens geschapen. Om Zijn Schepper te eren, te loven en te prijzen. Hem groot te maken en te verheerlijken. Nog diepere reden voor het aanbidden van God is dat Hij in Christus ook de Zaligmaker is. Daarop wijst de Heere Jezus in vers 22: 'de zaligheid is uit de Joden.'

IN GEEST EN WAARHEID

Het twistpunt van de plaats van aanbidding doet er niet langer toe, blijkt uit vers 21 en 23. In de oudtestamentische tijd had de HEERE Zichzelf aan een plaats gebonden.

Het heiligdom in Jeruzalem, waar Hij van boven het verzoendeksel tot Zijn volk zou spreken. Dit is met de komst en het werk van Christus anders geworden. Het gaat om aanbidden 'in geest en waarheid'. Dit wordt onderstreept doordat Jezus uitdrukkelijk zegt dat God 'Geest is'. Vgl. artikel 1 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis: 'Wij geloven dat er een enig geestelijk Wezen is, Die wij God noemen.' Zie ook 2 Korinthe 3:17.

God wil gediend worden op een manier die daarbij past. Het is een inwendig, geestelijk aanbidden, voortkomend uit een oprecht en gelovig hart (zie de kanttekening bij de SV). De openbare samenkomst van de gemeente is nog altijd van belang, maar het aanbidden van de Vader is er niet toe beperkt. Het omvat alle dagen van het leven. Heel ons leven wil om Jezus' wil een aanbidden zijn van de Vader. ■



GESPREKSVRAGEN

1. **Wat is het hoogste doel van je leven? Op welke manier heb je daar antwoord op gevonden? En waar blijkt dat uit?**
2. **Herken je de verleiding om de vervulling van je leven in de wereld te zoeken? Op welke manieren?**
3. **Heb je het ook meegemaakt dat er iemand (of iets) op je pad 'moest' komen om geestelijke verdieping te vinden? Deel dat eens met elkaar.**
4. **Wat is onze houding tegenover andersgelovigen? (of: ongelovigen)**
5. **Op welke manier krijgt het aanbidden van de Vader in jouw leven vorm?**
6. **Hoe verhoudt zich de openbare eredienst tot het 'aanbidden in geest en waarheid'?**

Wijzigingen in hoofdbestuur

Op de laatste huishoudelijke vergadering is ds. H.J.T. Lubbers verkozen tot 1e voorzitter van het hoofdbestuur. In de meivergadering zijn de volgende bestuurswisselingen bekrachtigd: 2e voorzitter, ds. A. Snoek, ds. C.H. Bijl is verder contactpersoon voor de Mannenthemadagen geworden.



BESTUURSWIJZIGINGEN

- **MV 'Troffel en Zwaard' te Sprang**
  Secretaris: J. (Jan) C. Lam, Lijster 22, 5161 ST Sprang-Capelle
- **MV 'Filémon' te Grafhorst**
  Secretaris: J. Prins, Nachtegaal 45, 8271 HT IJsselmuiden
- **MV Elimelech te Kerkwijk**
  Secretaris: C Troffel. van Wijnen, Onderweg 11, 5325 KE Wellseind
- **MV Boaz te Wilnis**
  Secretaris: Siem Kranenburg, Burgemeester Padmosweg 17, 3648 BD Wilnis

Boekreflectie

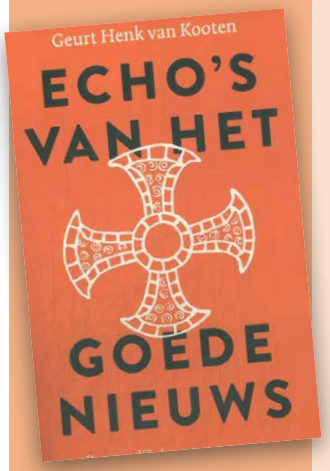


Het **Boek van geheimenissen** is een soort schatkist, waaruit je iedere dag nieuwe, verrassende cadeaus kunt opdiepen. Een dagboek waarin je nieuwe dingen leert over God en Zijn woord, vanuit een heel andere invalshoek dan je gewend bent. Rabbi Jonathan Cahn schreef het. In de woestijn ontmoet je een man, een leraar, die je meeneemt op reis, langs de bergtoppen van het Beloofde Land, naar grotten en spelonken, de tenten van de aartsvaders, met olielampen verlichte kamers vol oude boekrollen en mysterieuze vaten. Iedere dag maakt deze leraar je een nieuw geheimenis vanuit de Schrift bekend. Theo Veldhuis en Amber Dijksterhuis vertaalden het boek en schreven erover: 'Jonathan Cahn slaat als Messias belijdende Jood een heel mooie brug tussen het jodendom en het christendom, het oude verbond en het nieuwe verbond.'
Het is een boek wat je op je bureau legt en waar je af en toe in leest en verder leest. Het is goed te gebruiken voor het openen van vergaderingen en persoonlijk Bijbelstudie. Maar fragmenten van het boek kunnen ook prima worden gebruikt naast de Bijbelstudies die we op de mannenvereniging houden. Een illustratie uit een ander perspectief. Bij elke korte overdenking staan enkele Bijbelgedeelten genoemd en een opdracht om uit te voeren.

'Dus thuis is...'
'De plek waar onze harten zijn gemaakt... die plek waar er geen verdriet en dood meer is... geen kwaad of onvolmaaktheid... en waar niets meer oud wordt of doodgaat... het eeuwige... het Beloofde Land... de hemel.'
'Maar we zijn daar nog nooit eerder geweest.'
'Nee,' zei de leraar, 'maar als we daar aankomen, zullen we voor het eerst in ons leven... thuis zijn.'

Jonathan Cahn, 'HET BOEK VAN GEHEIMENISSEN', ISBN 978-90-5999-1439, Gideon boeken 2021

Boekbesprekingen



Echo's van het goede nieuws

door Geurt Henk van Kooten; uitg. Kok Boekencentrum, Utrecht, ISBN 9789043543798; 358 blz; € 29,99

In 'Echo's van het goede nieuws' werpt Cambridge-hoogleraar Geurt Henk van Kooten nieuw licht op de Evangeliën door ze te plaatsen in hun oorspronkelijke, historische context. Dat geeft een andere kijk op de zaak. Zo laat Van Kooten op overtuigende wijze zien hoe Jezus religie en politiek van elkaar scheidde en een innerlijke zoektocht naar waarheid opende. Op basis van gedegen bronnenonderzoek stelt Van Kooten het Evangelie van Johannes zelfs voor als het oudste – een uitdagende visie op vertrouwde opvattingen. Dit boek nodigt uit om de blijvende kracht van de evangelische boodschap in onze tijd te herontdekken.



Want Ik heb u een voorbeeld gegeven

door Dick Both; uitg. Labarum Academic; 2026; ISBN 9789402913026; 288 blz; € 29,95

Dit proefschrift gaat over leiderschap binnen de reformatorische kerken. Over theorie en praktijk. Over hoe het moet en hoe het gaat. Over ambtstheologie en leiderschapstheorie. In het eerste deel wordt op grond van theoretisch onderzoek beschreven hoe het er aan toe moet gaan in de kerk van Christus. Achtereenvolgens worden de cultureel-maatschappelijke context, de ambtstheologische uitgangspunten en leiderschapstheoretische inzichten beschreven. Deze drie lijnen interacteren onderling; dit resulteert in verschillende probleemvelden waarmee leiders in de reformatorische kerken in aanraking komen. In het empirische, tweede deel is de weerslag beschreven van verschillende diepte-interviews met predikanten en ouderlingen binnen de reformatorische kerken. Zij beschrijven hoe het er in de dagelijkse praktijk van het kerkelijke leven aan toe gaat. Deze ervaringen, overtuigingen en praktijken zijn leerzaam, opscherpend en behulpzaam in het beantwoorden van de onderzoeksvragen.
Het boek kan helpen zijn in grotere gemeenten waarin het besturen van de gemeente de nodige aandacht vraagt. Voor kerkenraden die een dag 'de hei op willen' ter voorbereiding op bijvoorbeeld een nieuw beleidsplan.



Gods slaafgemaakten. Hoe het christendom slavernij verdedigde en veroordeelde

door Martijn J. Stoutjesdijk; uitg. Kok Boekencentrum, Utrecht: 2026; ISBN 9789043543859; 192 blz; € 21,99

'Gods slaafgemaakten' van theoloog en historicus Martijn Stoutjesdijk is een diepgravend onderzoek naar de rol van het christendom in het slavernijverleden, in het bijzonder dat van Nederland. Het slavernijverleden van Nederland is immers een zwarte bladzijde. Martijn Stoutjesdijk laat zien hoe in de Bijbel, de vroege kerk en de vroegmoderne tijd werd gepleit voor slavernij, maar ook hoe vrije en slaafgemaakte christenen door de eeuwen heen tegenwicht boden. Stoutjesdijk toont dat het er soms om spande en hoe de geschiedenis onfortuinlijk toch de kant van de slavernij koos. Ook verbindt hij verleden en heden en onderzoekt hoe religie en macht doorwerken in de huidige discussie. Een ontluisterend boek voor iedereen die wil begrijpen hoe kerk en slavernij met elkaar verweven zijn.



Heeft God geschapen via theïstische evolutie?

Dr. Mart-Jan Paul

Charles Spurgeon waarschuwde in 1886 vanaf de kansel tegen de evolutietheorie. In een preek over Markus 7:20-23 zegt hij: "In alle opzichten is de evolutietheorie in directe tegenspraak met de Schriftuurlijke waarheid. Als Gods Woord waar is, is evolutie een leugen. Ik neem geen blad voor de mond; dit is niet het moment voor zachte woorden."

In onze tijd zijn echter veel christenen onder de indruk van de gangbare opvatting over het geleidelijke ontstaan van de soorten (al zijn er veel wetenschappelijke tegenargumenten). Zij stellen voor dat God het evolutiemechanisme gebruikt kan hebben om te scheppen.

Van de vele knelpunten die zo ontstaan in de Bijbeluitleg, noem ik de volgende:

1. Het Nieuwe Testament gaat uit van een schepping waarin de mens niet pas aan het eind van de geschiedenis verscheen, maar vanaf het begin een taak kreeg (Mark. 10:6). God maakte 'uit één bloed' heel het menselijke geslacht (Hand. 17:24-26). De slothoofdstukken van het boek Openbaring tonen een herstelde schepping met beelden uit Genesis 1-3.

2. Hoe is evolutie te rijmen met Gods goedheid? De predikant Carel ter Linden schrijft:

“Vroeger antwoordde ik mensen die moeite hadden met het idee dat de mens het product is van een lang evolutieproces met een tegenvraag, en zei: ‘Waarom zou God niet op de wijze van de evolutie deze aarde en alle leven hebben kunnen scheppen?’ Maar nu kan ik het hele proces nergens meer verbinden met die God die ik heb leren kennen als een geestelijke werkelijkheid van ‘trouw’ en ‘gerechtigheid’ en ‘barmhartigheid’. Daarvoor is dit proces van eeuwen en eeuwen te wreed, te ondoorzichtig, te kil en onpersoonlijk. Het lijkt één grote loterij die bepaalt wie er afvallen en wie verder mogen. De ziekte zit in de evolutie ingebakken. (...) Ik heb niet alleen geen antwoord op het onbeschrijflijke lijden dat met het evolutieproces gegeven is – ik bespeur ook geen enkele zin, doel of richting in dit hele proces. Ik herken er de hand van God niet in.”

3. De Vader heeft door de Zoon de wereld geschapen (Ef. 3:9 Kol. 1:15-16). Hoe is het dan mogelijk dat de Zoon later een geheel andere boodschap heeft gebracht dan de mechanismen van de evolutie naar voren brengen? Jezus’ goedheid en barmhartigheid staan in contrast met de wreedheid van het evolutieproces zoals hierboven beschreven staat.

4. De mens is gemaakt als drager van het beeld van God, als een soort onderkoning, om te regeren over de aarde en over de dieren (Gen. 1:26-28; Ps. 8). In het evolutionaire tijdsverloop verschijnt de mens pas in de allerlaatste slotfase. Wat is dan de taak van de mens ten opzichte van zijn omgeving als het overgrote deel van de planten en dieren al uitgestorven is?

5. Wat was de morele en geestelijke staat van de voor-menselijke hominiden? Werden deze voor-mensen in toenemende mate moreel aanspreekbaar op hun daden? En ontstond de eeuwige ziel door kleine toevoegingen? Volgens de evolutietheorie waren de eerste mensen ‘sociale roofprimaten’. Het is dan moeilijk voor te stellen dat ze zondeloos geleefd hebben.

6. Is de aarde door God vervloekt en daarmee ook echt aangetast? In het evolutiemodel bracht de aarde al lange tijd voordat de mens er was dorens en distels voort. Het betreft hier de uitleg van Genesis 3:17-19; 5:29 (Noach) en van Romeinen 8:20. De verzoening door het kruis betreft niet alleen de mens, maar ook heel de kosmos (Kol. 1:20). Blijkbaar was het nodig dat die verlost werd. ■

Voor een uitvoeriger bespreking, zie M.J. Paul, ‘Waar komen wij vandaan? Op zoek naar antwoorden in het evolutiedebat.’ Apeldoorn, zevende druk, 2025.



OVERLIJDENSBERICHTEN

Ik heb de goede strijd gestreden.
Ik heb de loop tot het einde gebracht.
En ik heb het geloof behouden.
Verder is voor mij weggelegd de
krans van de rechtvaardigheid.
2 Timotheüs 4 : 7 en 8a

Op 24 april 2026 is door de Heere uit dit leven weggenomen onze voorzitter

Arie van Elst

in de leeftijd van 76 jaar

Wij gedenken in dankbaarheid zijn lidmaatschap en zijn bijdrage in het bestuur van onze mannenvereniging.

Wij wensen zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen de troost en nabijheid van de Heere toe.

Bestuur en leden mannenvereniging
Maranatha te Veenendaal

COLUMN



Voor Zijn troon en hier beneden

Afgelopen 6 maart was het tien jaar geleden dat mijn vader overleed. Op dát moment zat ik achter het orgel in een nabetrachtingsdienst op het Heilig Avondmaal. Onze predikant, ds. W.J.C. van Blijderveen, was juist die middag nog bij hem geweest; toen ik het berichtje kreeg, liet ik hem weten dat – bijna aan het einde van de preek – mijn vader was heengegaan.

De zang na de preek was Psalm 150 : 1... *"Looft Hem, om Zijn mogendheden, looft Hem, naar zo menig blijk van Zijn heerlijk koninkrijk,* ***voor Zijn troon en hier beneden****."* In het dankgebed zoomde dominee Van Blijderveen precies op die laatste zin in: terwijl wij hier op aarde Gods lof zongen, zong een lid van deze gemeente direct voor Gods troon...

Hemel en aarde werden op één bijzonder moment verbonden. De triomferende Kerk moet ons meer bezighouden: zij is ons voorgegaan. En wat zij daar doen, is het enige dat overblijft wanneer wij dit aardse moeten verwisselen met het hemelse: ons in God verheugen!

Misschien ben je druk met je werk, je carrière, je gezin of juist je single zijn, je werkloosheid. Het kunnen heftige dingen zijn, maar leg ze eens hiernaast... smelt het misschien vanzelf (een stukje) weg? Verbleekt het bij wat de triomferende Kerk eeuwig mag bezitten? Zou je dat eens willen doen? En kijk eens wat er dan overblijft. Nee, ik bedoel niet de schaamte over verkwiste tijd, maar de vreugde in onze Hemelse Vader, Die ervoor zorgt dat er zelfs geen haartje van je hoofd valt! Probeer het eens en zie of dat het heimwee naar Huis aanwakkert...

Leo de Kluijver, Schoonhoven



BOEKENHUIS
RIJSSEN

WELKOM BIJ BOEKENHUIS RIJSSEN

BIJBELS • BOEKEN
CADEAUARTIKELEN • SPELLEN
PUZZELS • ANTIQUARIAAT

ELSENERSTRAAT 44 • RIJSSEN • 0548 520 304

Rovero, de slimste weg naar *groei!*

ROVERO.COM

- Fruitoverkappingen
- Folietunnels
- Kassen

UW BETROUWBARE ROVERO 55 JAAR PARTNER EST 1965

rovero



NIEUW VOOR PARTICULIEREN.
"ALLES VOOR THUISKWEKERS"
KWEEK.NL

KWEEK GROEIZAKEN



Bakkerij Voordijk
Ridderkerk

Made With Love



AMBACHTELIJK | BROOD | BANKET | CHOCOLADE | IJS

ALBLASSERDAM
Wilgenplein 14-16
2951 EM Alblasserdam

RIDDERKERK
Jan Steenstraat 22
2981 EG Ridderkerk

HENDRIK-IDO-AMBACHT
De Schoof 74
3341 EB Hendrik-Ido-Ambacht

ZWIJNDRECHT
Dollard 8
3332 EE Zwijndrecht

www.bakkerijvoordijk.nl



Gebed des Heeren

Vers 1
O allerhoogste Majesteit,
Die in het rijk der heerlijkheid
de heem'len hebt tot Uwen troon,
wij roepen U, in Uwen Zoon,
Die voor ons heeft genoeg gedaan,
als onzen Vader need'rig aan.

Vers 2
Geheiligd word' Uw naam; ai, geef,
dat elk, waar hij op aarde leev',
dien Vadernaam erkennen moog',
Uw deugden roeme hemelhoog;
dat elk, als kind, aan U gelijk',
en in zijn doen Uw beelt'nis blijk'.

Tekst: Maarten Luther; berijming Johannes Eusebius Voet